

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Všeobecná časť

Základnými právnymi aktmi Európskej únie, ktoré upravujú podnikanie, resp. rámec prudenciálneho dohľadu nad bankami, je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013) (ďalej len „CRD“, v prvotnom znení „CRD IV“) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013) (ďalej len „CRR“, v prvotnom znení „CRR I“). CRD IV a CRR I sa zameriavajú na zlepšenie fungovania bánk, na pravidlá pre ich správu a riadenie vrátane efektívnych a primeraných sankčných režimov, ktoré majú odrádzať tieto subjekty od porušovania všeobecných zásad a predpisov. Dôraz kladú na zmenšenie procyklických mechanizmov vo finančnom systéme, t. j. zaviedli sa kapitálové vankúše ako nástroj politiky obozretnosti na makroúrovni. Zavedením týchto prísnejších požiadaviek pre banky sa znížilo riziko ich zlyhania, čo prispelo k vyššej stabilite finančného systému v rámci Slovenskej republiky, ako aj v rámci celej Európskej únie.

Smernica CRD IV a nariadenie CRR I sú premietnuté do zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V nadväznosti na vyhodnotenie jednotlivých súčastí regulácie zo strany Bazilejského výboru pre bankový dohľad, ako aj zo strany európskych orgánov sa pristúpilo k revízii regulátórneho rámca a v roku 2019 bola prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/878 z 20. mája 2019, ktorou sa mení smernica 2013/36/EÚ, pokiaľ ide o oslobodené subjekty, finančné holdingové spoločnosti, zmiešané finančné holdingové spoločnosti, odmeňovanie, opatrenia a právomoci v oblasti dohľadu a opatrenia na zachovanie kapitálu (Ú. v. EÚ L 150, 7.6.2019) (ďalej len „smernica CRD V“), a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/876 z 20. mája 2019, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013, pokiaľ ide o ukazovateľ finančnej páky, ukazovateľ čistého stabilného financovania, požiadavky na vlastné zdroje a oprávnené záväzky, kreditné riziko protistrany, trhové riziko, expozície voči centrálnym protistranám, expozície voči podnikom kolektívneho investovania, veľkú majetkovú angažovanosť, požiadavky na predkladanie správ a zverejňovanie informácií, a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 150, 7.6.2019) (ďalej len „nariadenie CRR II“).

V roku 2021 Európska komisia predložila rozsiahly balík legislatívnych návrhov, cieľom ktorých je posilniť odolnosť bankového sektora v EÚ a zaistiť lepšiu ochranu finančnej stability. Súčasťou tohto bankového balíka sú

- smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1619 z 31. mája 2024, ktorou sa mení smernica 2013/36/EU, pokiaľ ide o právomoci v oblasti dohľadu, sankcie, pobočky z tretích krajín a environmentálne a sociálne riziká a riziká v oblasti správy a riadenia (Ú. v. EÚ L, 2024/16191, 19.6.2024) (ďalej len „smernica CRD VI“) a
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1623 z 31. mája 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013, pokiaľ ide o požiadavky na kreditné riziko, riziko úpravy ocenenia pohľadávky, operačné riziko, trhové riziko a spodnú hranicu pre výstupné hodnoty (Ú. v. EÚ L, 2024/1623, 19.6.2024) (ďalej len „nariadenie CRR III“).

Smernica CRD VI a nariadenie CRR III podporujú harmonizáciu rámca bankového dohľadu a v konečnom dôsledku prehĺbujú vnútorný trh pre bankovníctvo. Preberá sa nimi do európskej legislatívy súbor reforiem medzinárodných štandardov (Basel III) dohodnutých Bazilejským výborom pre bankový dohľad.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) a ktorý je transpozíciou smernice CRD VI, vypracovalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky v spolupráci s Národnou bankou Slovenska (ďalej len „NBS“), ktorá je aj spolugestorom.

V súlade s cieľmi smernice CRD VI návrhom zákona dôjde k úprave existujúcich a vytvoreniu nových zákonných pravidiel najmä v týchto oblastiach:

- harmonizovaný prístup k pobočkám z tretích krajín,
- režim správnych sankcií (správne sankcie, pravidelné penále a iné správne opatrenia),
- právomoci NBS pri prevodoch aktív alebo záväzkov, pri nadobúdaní a scudzovaní významných účastí bankami, pri zlúčení, splynutí a rozdelení,
- environmentálne a sociálne riziká a riziká v oblasti správy a riadenia,
- úpravy v správe a riadení bánk, posudzovanie vhodnosti členov štatutárneho orgánu, dozornej rady a osôb zastávajúcich kľúčové funkcie v banke,
- právomoci dohľadu a zabezpečenie nezávislosti dohľadu.

Pre úplnosť treba uviesť, že časť ustanovení smernice CRD VI bude transponovaná opatreniami NBS. Ide najmä o novelizácie článkov 79, 81, 83, 85 a 87a smernice CRD, ktoré sú už v súčasnosti transponované prostredníctvom týchto opatrení.

Súčasťou návrhu zákona sú aj novely ďalších zákonov súvisiace s transpozíciou smernice CRD VI, úpravy súvisiace s transpozíciou smerníc a spresnením transpozície smerníc v oblasti bankovníctva a riešenia krízových situácií finančných inštitúcií, ktoré sa zameriavajú najmä na riešenie existujúcich nedostatkov regulačného rámca a posilnenie stability a odolnosti inštitúcií pôsobiacich na finančnom trhu, ako aj legislatívne úpravy spočívajúce v spresnení niektorých platných ustanovení zákonov s cieľom reagovať na poznatky a skúsenosti z aplikačnej praxe.

V súlade s transpozičnou lehotou uvedenou v smerniciach sa účinnosť navrhuje na 11. januára 2026, 25. júna 2026, 11. júla 2026 a 11. januára 2027. Účinnosť predkladaného zákona sa navrhuje s dostatočne dlhou legisvakanciou.

Prijatím navrhovaného zákona sa predpokladajú pozitívne vplyvy na rozpočet verejnej správy a na životné prostredie a negatívne a pozitívne vplyvy na podnikateľské prostredie. Návrh zákona nemá vplyvy na informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a nemá sociálne vplyvy.

Predložený návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, nálezmi ústavného súdu, inými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, s právom Európskej únie a s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Podľa čl. 17 ods. 1 Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky a podľa rozhodnutia Rady č. 98/415/ES o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi o návrhu právnych predpisov bol návrh zákona predložený na vnútrokomunitárne pripomienkovanie Európskej centrálnej banke.